

'อภัยภูเบศร'ไขข้อข้องใจ 'ฟ้าทะลายโจร'สกัดโควิด-19

ภญ.สุภาภรณ์ ปิติพร

โรงพยาบาล (รพ.) เจ้าพระยาอภัยภูเบศร จ.ปราจีนบุรี ซึ่งแจ้งกรณีมีการแชร์ข้อมูลสมุนไพร "ฟ้าทะลายโจร" ในโลกโซเชียล ที่มีทั้งจริงและเท็จ จนสร้างความสับสนในเรื่องของสรรพคุณ

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 17 เมษายน ภญ.สุภาภรณ์ ปิติพร ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร รพ.เจ้าพระยาอภัยภูเบศร กล่าวว่า ในฐานะที่ รพ.เจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นผู้ให้ข้อมูลเรื่องฟ้าทะลายโจรในการต้านโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 เป็นรายแรก ตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 จึงขอไขข้อข้องใจในประเด็นต่างๆ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

1. ฟ้าทะลายโจรรักษาโควิด-19 ได้จริงหรือไม่

ต้องบอกว่า โควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ ไม่มียาหรือวัคซีนใดที่จะตอบได้อย่างเต็มปากว่า รักษาหรือป้องกันได้จริง แต่จากการทบทวนเอกสารที่มีการศึกษา วิจัยหลายฉบับ ทำให้มั่นใจว่าฟ้าทะลายโจรมีประโยชน์ในการนำมาใช้กับผู้ป่วยโควิด-19 และได้ส่งมอบเอกสารให้กับกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ในการระบาระลอกแรก จนนำไปสู่การใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด-19 รายที่มีอาการน้อย และไม่มีอาการในโรงพยาบาลสังกัด สธ. พบว่าผู้ที่มีอาการน้อยหลังจากได้รับยาฟ้าทะลายโจรมีอาการดีขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่มีผลข้างเคียงแต่อย่างใด ส่วนใน

รายที่ไม่มีอาการ ก็ไม่พบว่ามีอาการภายหลังและปลอดภัยดี

"อภัยภูเบศรจึงอยากให้มีการวิจัยฟ้าทะลายโจรเพื่อให้เกิดผลเป็นที่ประจักษ์ จึงได้ส่งสารสกัดฟ้าทะลายโจรให้คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศึกษาทดลองในการต้านโควิด-19 ผลการศึกษาพบว่า สารสกัดฟ้าทะลายโจรและสารแอนโดรกราโฟไลด์ ซึ่งเป็นสารสำคัญในฟ้าทะลายโจรมีความสามารถในการยับยั้งกระบวนการติดเชื้อไวรัสของเซลล์ปอด โดยผ่านกลไกที่สำคัญคือ การยับยั้งการแบ่งตัวของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในทุกระยะ จึงมีโอกาสที่จะพัฒนาการใช้ฟ้าทะลายโจรเป็นยาเดี่ยว หรือใช้ควบรวมกับสูตรยามาตรฐานในการรักษาผู้ที่ติดเชื้อโควิด-19 ปัจจุบันผลงานวิจัยดังกล่าวได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร 'Natural Products' เป็นที่เรียบร้อยแล้ว" ภญ.สุภาภรณ์กล่าว

2. ฟ้าทะลายโจรป้องกันโควิด-19 ได้หรือไม่

ปัจจุบันยังไม่หลักฐานทางวิชาการที่ชัดเจนสนับสนุนการใช้ฟ้าทะลายโจรป้องกันโควิด-19 ได้ แต่มีการศึกษาพบว่าการใช้ฟ้าทะลายโจรขนาดต่ำๆ (แอนโดรกราโฟไลด์ 11.2 มิลลิกรัม/วัน) กิน 5 วัน/สัปดาห์ เป็นเวลา 3 เดือน ช่วยป้องกันหวัดได้ โดยนักวิจัยได้กล่าวถึงผลในการป้องกันหวัดว่าน่าจะเกิดจากฤทธิ์เสริมภูมิคุ้มกัน ซึ่งก็มิงงานวิจัยที่สนับสนุนอยู่มากพอสมควรว่า ฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์กระตุ้น

ภูมิคุ้มกัน

"ในส่วนตัวเองที่เก็บข้อมูลจากหมอพื้นบ้านก็เห็นในช่วงฤดูหนาว ชาวบ้านจะกินฟ้าทะลายโจรกัน 2-3 ใบทุกวัน สำหรับผู้ประสงค์จะใช้ฤทธิ์เสริมภูมิคุ้มกัน ต้องกินฟ้าทะลายโจรขนาดต่ำๆ และไม่ต้องตั้งครกให้มันบด ตับและไตต้องดี ไม่ได้กินยาละลายลิ่มเลือดที่ชื่อวาร์ฟาริน" ภญ.สุภาภรณ์กล่าว

3. ใช้ฟ้าทะลายโจรไม่ต้องฉีดวัคซีนใช่หรือไม่

การฉีดวัคซีนเป็นการเสริมภูมิคุ้มกันที่จำเพาะสำหรับเชื้อโควิด-19 ถึงแม้จะไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้ 100% แต่อย่างน้อยก็ป้องกันการเจ็บป่วยรุนแรง ลดภาระของระบบบริการสุขภาพได้ การใช้ฟ้าทะลายโจรมีข้อมูลสนับสนุนว่ามีฤทธิ์เพิ่มภูมิคุ้มกันทั้งภูมิคุ้มกันที่มีมาแต่กำเนิดและภูมิคุ้มกันจำเพาะ แต่ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับเชื้อโควิด-19 โดยตรง ดังนั้นประชาชนควรฉีดวัคซีน ซึ่งจะเห็นได้จากประเทศอังกฤษที่มีการฉีดวัคซีนกันอย่างกว้างขวางทำให้อัตราการติดเชื้อลดลง

4. ฟ้าทะลายโจรที่เป็นสารสกัดมีฤทธิ์ดีและปลอดภัยกว่าผงบดหยาบใช่หรือไม่

ไม่จริงเสมอไป ขึ้นกับมาตรฐานการผลิตและโรคที่นำไปใช้ใน Thai Herbal Pharmacopoeia กำหนดไว้ว่า ต้องมีปริมาณแลคโตนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 6 และแอนโดรกราโฟไลด์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ซึ่งใน

มาตรฐานดังกล่าวใช้สำหรับบรรเทาอาการเจ็บคอ และบรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น เจ็บคอ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ โดยขนาดที่แนะนำ 1,500-3,000 มิลลิกรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหาร และก่อนนอน หรือใช้สารสกัดแอนโดรกราโฟไลด์ ก็ได้ ประมาณ 60-120 มิลลิกรัม/วัน ในการบรรเทาอาการเจ็บคอและหวัด

“ในส่วนของโควิด-19 ที่มีใช้ในระบบบริการสุขภาพตอนนี้ก็มีทั้งพืชมหายาที่ทราบปริมาณแอนโดรกราโฟไลด์ และสารสกัด ดังนั้น ประเด็นจึงไม่ได้อยู่ที่พืชมหายาหรือสารสกัด แต่อยู่ที่ว่าผู้ป่วยได้รับปริมาณแอนโดรกราโฟไลด์ในปริมาณที่เพียงพอต่อการรักษาหรือไม่ ในส่วนของ รพ.เจ้าพระยาอภัยภูเบศร ก็ใช้พืชมหายาที่มีปริมาณแอนโดรกราโฟไลด์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ในการรักษาผู้ป่วยโควิด-19 ทุกคนอาการดีขึ้น ไม่มีผลข้างเคียง” ญ.สุภาภรณ์ กล่าว และว่า ในการสกัดนั้น โดยปกติเป็นการสกัดที่มุ่งเน้นจะให้ปริมาณแอนโดรกราโฟไลด์สูงๆ แต่โดยทั่วไปในภาคอุตสาหกรรมเราก็สกัดแอนโดรกราโฟไลด์ได้อยู่ที่ร้อยละ 6 ในขณะที่เราให้เกษตรกรปลูกให้จนเริ่มออกดอก แล้วนำส่วนเหนือดินมาใช้ ก็ได้ถึง ร้อยละ 3-4 ในช่วงระยะแรกแรก โรงพยาบาลก็แจกเมล็ดพันธุ์พร้อมส่งวิธีปลูกให้ผู้สนใจ ตอนนี้หลายคนก็นำมาใช้บรรเทาหวัด ฟ้าทะลายโจรเป็นสมุนไพรที่ควรปลูกไว้ที่บ้าน ใช้ดูแลสุขภาพ

ยามเจ็บป่วยได้

ญ.สุภาภรณ์กล่าวว่า สาร 14-deoxy-11 12-didehydroandrographolide (AP 3) ที่พบในพืชมหายาฟ้าทะลายโจรอาจทำให้ความดันโลหิตลดลง แขนขาอ่อนแรงได้นั้น ยังไม่เคยเห็นรายงานดังกล่าว และฟ้าทะลายโจรในรูปแบบพืชมหายาในบัญชียาหลักแห่งชาติ มีการใช้อย่างกว้างขวางในโรงพยาบาล มีความปลอดภัย

“อย่างไรก็ตาม ย้ำว่าการสร้างภูมิคุ้มกันเป็นเพราะสำคัญในการป้องกันโรค ตั้งแต่มาตรการ DMHTT เว้นระยะ สวมหน้ากาก ล้างมือ การรับประทานอาหาร เน้นเครื่องเทศ ผัก ผลไม้ พักผ่อนเพียงพอ ออกกำลังกาย และสัมผัสแดดในช่วงเช้าหรือเย็น ล้วนแล้วแต่ต้องดำเนินการเป็นองค์รวมอย่าใช้เครื่องมือเดียว เพราะโควิด-19 เป็นโรคใหม่ที่เรายังไม่เข้าใจทั้งหมด ยังคงต้องฝึกกำลังของเครื่องมือในการดูแลสุขภาพทุกเครื่องมือเข้าด้วยกัน” ญ.สุภาภรณ์กล่าว และว่า ในอนาคตสนับสนุนให้ประชาชน ผู้ประกอบการรายย่อย ได้ปลูก เก็บเกี่ยว บด บริโภค แจกจ่าย และขายฟ้าทะลายโจรเพื่อการดูแลรักษาตนเองเป็นเบื้องต้น

สำหรับผู้ที่ต้องการใช้ฟ้าทะลายโจร หรือสมุนไพรอื่นๆ สามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ ศูนย์หลักฐานเชิงประจักษ์ ในวันและเวลาราชการ โทร 0-3721-1289 หรือเฟซบุ๊ก สมุนไพรอภัยภูเบศร